

Kriisivalmiussuunnitelma Helsingin normaalilyseo

Päivitetty 1.12.2014

Tämä suunnitelma on nähtävillä turvallisuussuunnitelman mukana kansiossa opettajainhuoneessa ja esitellään kerran vuodessa henkilökuntakokouksessa.

1. Turvallisuussuunnitelma ja kriisisuunnitelma

Turvallisuussuunnitelman tarkoituksena on auttaa koulua ehkäisemään onnettomuuksia ja kriisitilanteita ja selviytymään niistä mahdollisimman hyvin Turvallisuussuunnitelman avulla huolehditaan turvallisesta kouluympäristöstä ja ehkäistään kriisien syntymistä. Turvallisuussuunnitelma sisältää mm. poistumisohjeet, kiinteistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet ja monia muita kriisitilanteen hoitamiseen liittyviä asioita. Kriisisuunnitelma on osa koulun turvallisuussuunnitelmaa ja täydentää sitä etenkin tiedotuksen ja jälkihoidon osalta.

2. Kriisitilanne

Kriisitilanne on äkillinen, ilman ennakkovaroitusta syntyvä tilanne, joka herättää voimakkaita tunnereaktioita ja jossa aiemmat kokemukset ja toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisitilanteita voivat olla esimerkiksi oppilaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema, väkivalta tai onnettomuus, joka koskettaa koulun väkeä tai tapahtuu lähialueella vaikuttaen myös kouluun. Tällainen tapahtuma saattaa koskettaa koko kouluyhteisöä, opettajankuntaa tai yksittäistä luokkaa tai ryhmää.

Kriisitilanteessa pitää toimia ripeästi ja turvata kouluyhteisön ja asianosaisten riittävä tiedonsaanti tapahtumasta. On myös huolehdittava siitä, että oppilaat ja henkilöstö voivat ilmaista tapahtuman herättämät ajatuksensa ja tunteensa ja saavat asianmukaista psyko-sosiaalista tukea. Näiden toimien suunnittelemiseksi ja toteutumiseksi koulussa on kriisiryhmä.

3. Kriisiryhmä

Koulun kriisiryhmän muodostavat:

Johtava rehtori Markku Pyysiäinen
(050-3501361) tai **vararehtori**

Yleisvastuu, tiedottaminen

Asterehtorit (kaikki paikalla olevat)
Peruskoulu: Juha-Pekka Husso 050-3243163
Lukio: Tuula Koskimies-Sirén 050-3243151

Oman vastuuasteen kysymykset

Vahtimestari 02941 28156 (yksi paikalla olevista):
Eevi Agurauja, Mirja Karlsson

Kiinteistöön liittyvät asiat

Kouluterveydenhoitaja
Silja Helistö 050 310 5573

Ensiapu, yhteydet sairaalaan yms.

Koulupsykologi
Peruskoulu: Anni Hirsaho 050 416 0485
Lukio: Eija Kallunki 050 401 3277

Psykologinen kriisi- ja jälkihoidon valmistelu

Työsuojeluvaltuutettu
Jorma Falkenberg 050 4480911

Työsuojelunäkökohdat

Turvallisuusvastaava
Jarmo Karvinen 040 727 8853

Turvallisuusnäkökohdat

Tietotekniikkatukihenkilö
Ville Laustela 02941 28122

Tietoturva

Vastuualueita ei ole tässä kuvattu kattavasti, mutta keskeinen vastuualue nimetty, ks. myös seuraava.

Kriisivalmiussuunnitelma Helsingin normaalilyseo

Akuutissa kriisitilanteessa ryhmän paikalla olevat jäsenet hoitavat tilanteen johtamisen käytettävissä olevin voimavaroin, tarpeen tullen hälyttävät muita paikalle tai täydentävät ryhmää tarpeen mukaan

Vastuualueista:

- kun kyseessä on koko koulua koskeva kriisi, johtaa tilannetta johtava rehtori. Yksittäistä oppilasta tai luokkaa koskevaa kriisitilannetta hoitaa pääsääntöisesti luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja käyttäen tarvittaessa apuna muuta henkilökuntaa.
- ensiapua vaativista tilanteista vastaa pääsääntöisesti terveydenhoitaja, mikäli hän ei ole paikalla, kuka tahansa ensiaputaitoinen henkilö. Ambulanssin hälyttää se, joka näkee sen tarpeen ja hän ilmoittaa heti tehneensä hälytyksen
- psykologisen jälkihoidon tarpeen ja arvioinnin tekee koulupsykologi yhdessä rehtorin ja muun kriisiryhmän kanssa
- asianomaisille tiedottamisesta sopii kriisiryhmä keskuudessaan
- muun koteihin suunnatun tiedottamisen hoitavat rehtori ja luokanohjaajat
- tiedotusvälineille annettavat lausunnot hoitaa johtava rehtori.

4.1. Toiminta akuuttitilanteessa

Akuutissa tilanteessa toimintaa johtaa johtava rehtori apunaan kriisiryhmän paikalla olevat jäsenet.

Perustoimintaohje henkilöstön jäsenelle, joka ensimmäisenä havaitsee kriisitilanteen:

- anna välitön ensiapu tarvittaessa
- varmista, että saatu tieto on oikeaa
- ota yhteys kriisiryhmän jäseniin, ensisijaisesti rehtoriin
- vastaa tilanteen hoitumisesta paikan päällä muun paikalla olevan henkilöstön tukemana siihen asti kun kriisijohto ottaa tilanteen hoitaakseen.

Yksityiskohtaisemmat ohjeet toiminnasta akuutissa kriisitilanteessa löytyvät turvallisuussuunnitelmasta. Mm. koulun nopea tyhjentäminen tapahtuu turvallisuussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Myös tilanteiden harjoittelu turvallisuussuunnitelman mukaan.

4.2. Välitön tiedottaminen

Tiedottamisessa pääperiaate on, että koko koulu yhteisölle kerrotaan nopeasti ja avoimesti yhteisöä kohdanneesta kriisitilanteesta. Tällä tavoin vähennetään tapahtuman synnyttämää huolta ja ahdistusta ja helpotetaan kriisin jälkihoidtoa. Tämän toteuttamistapaa joudutaan muokkaamaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti, mutta perusmenettelytapa on:

- 1) johtava rehtori (tai hänen poissa ollessaan hänen varahenkilönsä) lähettää henkilöstölle sähköpostitse tiedotteen, jossa muistutetaan alla olevista toimista. Tätä pyritään mahdollisuuksien mukaan täydentämään suullisella ohjeistuksella
- 2) päivänavauksessa (joko radiosta tai juhlasalissa)
 - kerrotaan todenmukaisesti, mitä on tapahtunut. "Todenmukainen" ei tarkoita, että on itsestään selvää, mitä kerrotaan. Se mitä kerrotaan on totta, mutta kerrottavat tosiasiat joudutaan valitsemaan tavattoman monien tosiasioiden joukosta, koska kaikkia tosiasioita ei koskaan voi kertoa. Valinnassa on otettava huomioon mm. tilanne ja kuulijoiden ikä
 - todetaan myös, että tapahtunut herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia
 - toimintatendenssin suuntaaminen: miten voit auttaa, tukea, muistaa. Jos mahdollista/tarpeen niin myös, miten voit edistää turvallisuutta omassa ympäristössä. Voimakkaaseen tunteeseen liittyä aina toimintatendenssi ja se pitää suunnata rakentavasti
 - kerrotaan että kuka tahansa voi halutessaan käydä keskustelemassa asiasta esim. kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin kanssa tai ottaa yhteyttä kriisipäivystyksiin (mainitaan, että puhelinnumerot tulevat olemaan koulun televisioruuduille päivän aikana)
 - mahdollisesti vietetään hiljainen hetki uhrien muistolle
- 3) päivänavauksen jälkeisillä tunneilla annetaan mahdollisuus lisäkeskusteluun asiasta
- 4) koulun ilmoitustauluille sijoitetaan tarjolla olevien kriisipuhelinten numerot
- 5) liputus yms. järjestelyt yleisten ohjeiden (valtakunnalliset, kaupunkikohtaiset, koulujen tms.) mukaisesti

Kriisivalmiussuunnitelma Helsingin normaalilyseo

Jos kriisitapahtuma koskee nimenomaan Normaalilyseota, pitää akuutissa kriisitilanteessa lisäksi punnita tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja hoitaa koteihin ja muille asianosaisille suunnattava tiedottaminen. Tapahtuman jälkeen voi olla tiedottamistarvetta samoihin suuntiin.

5. Kriisin jälkihoito

Tässä voidaan erottaa neljä kokonaisuutta, jotka ovat yhteydessä keskenään.

5a. Tapahtuneesta tiedottaminen koulu yhteisössä ja mahdollisesti koulu yhteisön ulkopuolelle

Akuutin tilanteen tapaan jälkihoidossakin voidaan tarvita koulu yhteisön sisällä tiedottamista ja ulospäin, esimerkiksi tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja toisaalta tiedottamista koteihin. Rehtorit ja/tai kriisiryhmä tekevät päätökset näistä toimista

5b. Huomioiminen, muistaminen, kunnioittaminen ym. sururituaalit (etenkin kuolemantapauksissa)

Järjestetään oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus ilmaista osanottoansa, surunvalittelunsa, mikäli tähän vielä on tarvetta akuuttitilanteessa mahdollisesti tapahtuneen muistamisen lisäksi. Tämä voi edellyttää yhteyttä tapahtuman koskettamiin perheisiin yhtäältä osanoton ilmaisemiseksi ja toisaalta sen sopimiseksi, miten asiaa voidaan esim. luokassa käsitellä lasten kanssa

5c. Kriisin psykologinen jälkihoito

Joskus tämä voi olla sama kuin kohdat 5a ja 5b. Joskus tämä vaatii omat erityiset toimenpiteensä, esim. ns. debriefing -työskentelyn, jossa asianosaiset (yhtenä ryhmänä tai eriytettyinä ryhminä) saavat tilaisuuden käydä läpi tapahtumaan liittyvät muistonsa, ajatuksensa ja tunteensa. Tähän tarvitaan usein yhteisön ulkopuolinen vetäjä. Yliopiston henkilökunnan terveydenhuollosta huolehtii Mehiläinen oy. Debriefing -palvelua pyydetään työterveyshuollosta, puhelin 010 414 0666 (keskus).

Pyynnön kriisitilanteen psykologisesta jälkihoidosta esittää koulun kriisiryhmä siten, että rehtori on ollut kriisiryhmässä mukana päätöstä tekemässä. Rehtori on kriisiryhmän jäsen, mutta joissain tilanteissa kriisiryhmä joutuu tekemään kriisiin liittyviä akuuttitoimia sillä hetkellä paikalla olevien jäsentensä voimin. Psykologisen jälkihoidon osalta päätöstä ei tehdä ennen kuin rehtori on ollut mukana asiaa päättämässä. Tämä siksi, että hän on koulun johtaja ja psykologisen jälkihoidon toteuttaminen vaikuttaa monin tavoin koko koulun toimintaan. Asian valmistelu on kriisiryhmässä koulupsykologin vastuulla.

5d. Jälkiarviointi

Koulun kriisiryhmän tulee kriisitilanteen jälkeen kokoontua arvioimaan tapahtunutta ja miettimään kokemuksia seuraavien kriisien kohtaamisen kannalta.

Kriisivalmiussuunnitelma Helsingin normaalilyseo

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero	112 (poliisi, palokunta, ambulanssi)	
Sosiaalipäivystys	0206 96006 (24 h/vrk)	
Sairaanhoitopalvelujen neuvonta	09 310 10023 (24 h/vrk)	
Myrkytystietokeskus	09 471977	
Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito 16 v ja sitä vanhemmat (Auroran sairaala, os. Nordenskiöldinkatu 20 rak. 14)		09 310 65721
Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito < 16 v (HUS/Lasten ja nuorten sairaala, Stenbäckink.11)		09 310 10023
Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito, hoitoon suostumaton välittää lääkärin käynnille arvioimaan terveydentilan ja tarpeen tahdonvastaiseen hoitoon.		09 310 10023

LIITTEET

Kriisikansioon liitetään mukaan kriisejä ja niistä selviytymistä laajemmin käsitteleviä aineistoja